

ምዕራፍ ስሥቴ ስንድ

ዕውቀትን መሻት

የምዕራፍ ዓላማዎች፡ ይህንን ምዕራፍ ተምረህ/

ተምረሽ ስታጠናቅቅ/ስታጠናቅቂ፤

- ዕውቀትን መሻት ማለት ምን ማለት እንደሆነ ታውቃለህ/ታውቂዋለሽ፤
- የዕውቀት ባሕርይ መሆን ስራስ ኑሮ መሻሻልም ሆነ ስራስ-ተሰጥ ሰድገት ያለውን እስተዋጭ ትገነዘባለህ/ትገነዘቢዋለሽ፤
- ትክክለኛ ውሳኔ ለመውሰን የዕውቀትና የማስረጃን እስፈላጊነት ትረዳለህ/ትረጃለሽ።

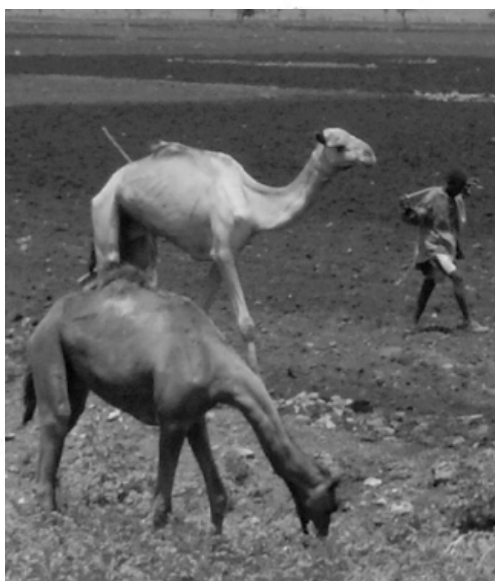

ሥዕል 11.3

11.1. የዕውቀት ምንነትና ጥቅም፤

ሥዕል 11.1

ሥዕል 11.2

- ከላይ የቀረቡትን ሥዕሎች ምንነትና ለስዎች የሚኖራቸውን ጥቅም ግለጹ።
- ስለነዚህ ነገሮች እንዴት ልታውቁቻላችሁ?
- ለሁለቱ ጥያቄዎች ከሰጣችኋቸው መልሶች አንጻር ስትመለከቱት፣ አንድን ነገር ማወቅ ማለት ምን ማለት ነው?

የተማሪዎቹ ውይይት

ዘይነባ፣ ሙሐባ፣ ለማና ጉተማ የ5ኛ ክፍል ተማሪዎች ናቸው። ከዕለታት አንድ ቀን የሥነዜጋና ሥነምግባር ትምህርት መምህርታቸው ወ/ሮ ኪሮስ የቤት ሥራ ሰጧቸው። የቤት ሥራውም «የተለያዩ መረጃዎችን ተጠቅማችሁ የዕውቀትን ምንነት አብራሩ» የሚል ነበር። ተማሪዎቹ በትምህርታቸው ዙሪያ በማንበብ፣ በመከራከርና በመወያየት መሳተፍ ያረካቸው ነበር። በመሆኑም የቤት ሥራው ሲሰጣቸው በጣም ተደሰቱ።

ተማሪዎቹ የቤት ሥራውን ከተቀበሉ በኋላ በየበኩላቸው የተለያዩ መረጃዎችን ፍለጋ ተሰማሩ። መጻሕፍትን አነበቡ፣ ሰዎችን አነጋገሩ። ከዚያም እያንዳንዳቸው ያገኛቸውን መልሶች ይዘው ለጋራ ውይይት ተገናኙ። በጉዳዩ ላይም ብዙ ተከራክሩ። ያቀረቧቸውም መልሶች ባጭሩ የሚከተለውን ዓይነት ነበሩ።

ዘይነባ: "ዕውቀት ማለት በቅርባችን ያሉ ነገሮችን፣ በታዎችንና ሰዎችን በተመለከተ የሚኖረን ግንዛቤ ነው" በማለት ተናገረች።

ሙሐባ: "ዕውቀት የሚባለው የነገሮችን ጠቃሚ ነገትና ጎጂነት የምንረዳበት የአእምሮ መሣሪያ ነው"። በማለት መልሱን አቀረበ።

ለማ: ዕውቀት ስለእንሰሳት፣ ስለመሬት፣ ስለአየር ሁኔታ፣ ስለቴክኖሎጂ የምንገነዘበው ነው።

ጉተማ: ዕውቀት የምንለው ከመምህራን፣ ከመጽሐፍ፣ አካባቢን ከማጤንና ከማጥናት የምናገኘው ግንዛቤ ነው።

ከዚያም የየራሳቸውን ሐሳብ ለክፍል ጓደኞቻቸው አቀረቡ። ተማሪዎቹም በትኩረት ያዳምጧቸው ነበር። መምህርቷም በተማሪዎቻቸው ጥረት በጣም ደስ ተሰኘ።

መልመጃ 1

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በማንበብ ተወያዩባቸው።

1. ከአራቱ ተማሪዎች መልሶች መካከል ስለዕውቀት ምንነት ስህተት የሆነ መልስ አስተውላችኋል? እንዴት?
2. እናንተስ «ዕውቀት ምንድነው» ለሚሰው ጥያቄ ስሁን ምን መልስ አላችሁ?

ዕውቀት አካባቢንና ዓለምን የመረዳት ሂደት ነው። ሰው አካባቢውን በመመልከት አስተሳሰቡን ያሰፋል። ከሰዎችም መረጃዎችን በማግኘት አእምሮአችንን እናሰፋለን። ትምህርት ቤትም ገብተን ከመምህራንና ከመጻሕፍት ብዙ ቁምነገር እንቀስማለን፤ ይህም ዕውቀት ምን እንደሆነ ያሳየናል።

መገናኛ ብዙኃንን በመከታተል እንዲሁም በገብነት የምናገኘው ቁምነገር ዕውቀት ይባላል። ስለዚህ ከላይ የተጠቀሱት አራቱም ተማሪዎች የዕውቀትን ምንነት በትክክል ገልፀዋል ማለት ይቻላል።

እውቀት ከተለያዩ ተጽዕኖዎች ነጻ እንድንሆን የሚያግዘን መሣሪያ ነው። ለምሳሌ ጥራት ያለው ቤት ሠርተን በመኖር ብርድ፣ ዝናብና ፀሐይ የመሳሰሉ የተፈጥሮ ጉዳዮችን እንከላክላለን። ይህ ታዲያ የቤት አሠራር ዕውቀትን ይጠይቃል።

በሽታ እንዲያጠቃን የሚያደርጉ ነገሮችንም በዕውቀት እንደርስባቸዋለን። ስናውቃቸውም እንዳያጠቁን የሚያስችል የመከላከያ ዘዴ እንቀይሳለን፤ ካጠቁንም ለመዳን የሚያስችል መድኃኒት እንድናገኝ ዕውቀት በጣም ያስፈልገናል። ስለዚህ ዕውቀት እየተሻሻለ በሄደ ቁጥር ኑሮም በጣም ይሻሻላል።

እናንተም በትምህርት ቤት የተሻለ ዕውቀት በገበያችሁ ቁጥር የበለጠ ጎበዝና ተመራማሪ ተማሪዎች ትሆናላችሁ። ይህም በተራው የላቀ ዕውቀት እንዲኖራችሁ ያግዛችኋል።

መልመጃ 2

በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ ተወያዩባቸው።

1. ዕውቀት አንዴ የምንማረው ነገር እንጂ እየተሻሻለና እየዳበረ የሚሔድ አይደለም ቢባል ትክክል ነው ትላላችሁ? ስምን?
2. የተሻለ መጠለያ ለመገንባት ከዕውቀትና ከገንዘብ ቀድሞ የሚያስፈልገን የትኛው ነው?
3. ከፍ ያለ ዕውቀት ካለውና ዝቅ ያለ ዕውቀት ካለው ሰው ሀገሪን የበለጠ የሚጠቅመው የትኛው ነው? እንዴት?

11.2 መረጃ የሚገኝባቸው ዘዴዎች

ሥዕል 11.4 የተሰያዩ የመረጃ ምንጮች

- ከላይ የምትመለከቱት ሥዕል ስለመረጃ ማግኛ ዘዴ ምን ፍንጭ ይሰጣችኋል?
- መረጃዎችን ከምን ከምን የምናገኝ ይመስላችኋል?
- አዘውትሮ መረጃን ማግኘት ምን ጥቅም አለው?

ራስ ስሞሽ

“ራስ ስሞሽ” የሚባለው የሥራ መረዳዳት ልማድ በአማራ ክልል በሰሜን ሸዋ ዞን አርሶ አደሮች ዘንድ የተለመደ ነው። በራስ ስሞሽ አማች ለአማችቹ ሥራ የሚያግዙ ሰዎችን ቡድን ይዞ ይመጣል። የሥራ ቡድኑን የማምጣቱ ፍላጎት የሚመነጨው ከሚስት ቤተሰቦች ወይም ከራሱ ከአማችየው ሊሆን ይችላል። እነዚህ ሁለቱም መንገዶች ግባቸው በአብዛኛው የአጨዳ ሥራን ተረዳድቶ መሥራት ነው። በዚያውም በተጋቢዎች ቤተሰቦች መካከል ያለውን የመረዳዳት ባሕርን ያዳብራል። የሥራ ቡድኑ ብዙ የሰው ኃይል የሚያቅፍ ሆኖ ለየት ባለ መንፈስ ሥራን የማከናወን አደራ ይጣልበታል።

ይህ በርከት ያለ የሰው ኃይል የአማችችንም የመስተንግዶ ብቃት የሚያስገመግም ነው። በተለይ የራስ ስሞሹ ጠያቂዎች አማችች ከሆኑ በእነሱ በኩል ከፍተኛ ድግስ ይደገሳል። ጠላው፣ አረቁው፣ ዳቦው፣ እንጀራና ወጡ በልዩ ጥንቃቄ ይሰናዳል። የሀገር ሽማግሌዎች እንደሚናገሩት ከሆነ፣ ብዙውን ጊዜ ለሥራው የተለመኑትን ሰዎች በመስተንግዶ ደስ አሰኝቶ መመለስ ለአማች ቤተሰብ ትልቅ ክብርና ዝና ያስገኛል።

ታዲያ የድግሱ ወጪ አማችየውንም ሊመለከት ይችላል። ምክንያቱም እንደሁኔታው የተወሰኑ ነገሮችን ለመስተንግዶ ማገዣ እንዲያቀርብ ሊጠበቅበት ይችላል።

በተለይ ደግሞ ይህን የሥራ ቡድን የማዘጋጀቱ ሐሳብ የአማችየው ከሆነ፣ ድግስ የማዘጋጀት ኃላፊነት የራሱ በአማችየው ይሆናል። ራሱ አስደግሶ በአህያ ጭኖ ይመጣል። ያም ሆኖ ታዲያ አማችችም ቢሆኑ ቢያንስ አንድ ሙክት ማረድ አይቀርላቸውም።

ከዚህም አልፎ የሥራ ቡድኑ ሲሠራ ውሎ ከቦታ ርቀት የተነሳ ወደቤቱ መመለስ ካልቻለ፣ በዚያው ለሥራ በሄደበት ቤት ማደሩ የተለመደ ነው።

መልመጃ 3

ከላይ የቀረበውን ምንባብ መሠረት በማድረግ የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ::

1. ስለራስ ስሞሽ የጻፈው ሰው ስጽሑፉ ማደበሪያ መረጃ ከየት ያገኘ ይመስላል?
2. ጸሐፊው መረጃውን እንዴት ሲሰበስብ ቻለ?
3. ዕውቀትን ከምን ከምን መረጃዎች ማግኘት ይቻላል ትላለሁ?

መረጃ በጽሑፍ፣ በሬዲዮ፣ በቴሌቪዥንና በመሳሰሉት ዘዴዎች ተዘጋጅቶ የሚቀርብ የግንዛቤ ወይም የዕውቀት ምንጭ ነው። መረጃዎችን በማየት፣ በማዳመጥ፣ በማሸተት፣ በመዳሰስ ወይም በመቅመስ ልናገኛቸው እንችላለን። መረጃዎችን ከአካባቢያችን ወይም ከአካባቢያችን ውጪ ልናገኝ እንችላለን።

ከአካባቢያችን ከምናገኛቸው መረጃዎች መካከል የአካባቢ ሠላም፣ የመምህራን ጾታና ዕድሜ፣ ተዘውትረው የሚከበሩ በዓላት በምሳሌነት ሊጠቀሱ ይችላሉ። የሕዝብ ተወካዮች ምርጫ ውጤት፣ የዓለም የነዳጅ ዋጋ ሁኔታ፣ የኤች አይ ቪ/ኤድስ ስርጭት የመሳሰሉት ደግሞ ከአካባቢያችን ወጣ ካሉ ምንጮች የምናገኛቸው ናቸው።

ዕውቀታችንን ለማዳበር የሚረዱን የተለያዩ የመረጃ ምንጮች አሉ። በዋናነት የሚጠቀሱት ጉም መደበኛ ትምህርት፣ ንባብ፣ መገናኛ ብዙኃን፣ ጉብኝት የመሳሰሉት ናቸው። ምልክታ የምንለው አንድን በአካባቢያችን የሚከሰት ክስተት ወይም የሰዎችን ተግባር በጥንቃቄ መመልከትን ነው። ለምሳሌ ከፍ ሲል ያነበብነውን «ራስ ስሞሽ» ለመጀመሪያ ጊዜ የጻፈለን ሰው አጨዳ ሥፍራ እየተገኘ በትኩረት ተመልክቶ፣ የሀገር ሽማግሌዎችንም አነጋግሮ መረጃ አግኝቷል፤ ያንን በምልክታውና በጥያቄ የደረሰበትን ዕውቀቱን ነው ለእኛ ያካፈለን። ያንን ያነበቡ ሰዎች ደግሞ በየራሳቸው ቋንቋ ሐሳቡን ያሰራጩታል ማለት ነው።

ትምህርት ቤት ደግሞ ከሁሉም የበለጠ የዕውቀት ማግኛ ቦታ ነው። በልዩ ልዩ መያዎች የሠለጠኑ ምሁራን በትምህርት ቤት ይገኛሉ። እነሱም እኛን ለመርዳት ቀን ከሌሊት ይደክማሉ። መጻሕፍትን፣ ጋዜጦችን፣ መጽሔቶችንም በማንበብ ዕውቀት ልናገኝ እንችላለን።

ሌሎቹ የዕውቀት ምንጮች እንደ ሬዲዮና ቴሌቪዥን ያሉት ናቸው። እነዚህ በዓለም ዙሪያ ያሉ ወቅታዊ ጉዳዮችን ተከታትለው በማቅረብ በኩል ተወዳዳሪ የላቸውም። በተለያዩ የሥራ አጋጣሚዎች ወይም በቱሪዝም ጉብኝት በተለያዩ አካባቢዎች በመዘዋወርም በርካታ ዕውቀት እናገኛለን። በጉብኝት ስለመሬት አቀማመጥ፣ ስለአየር ሁኔታ፣ ስለሕዝቦች ባሕርይ ዕውቀት እንቀስማለን።

ታዲያ እነዚህን ከተለያዩ ምንጮች ያገኘናቸውን መረጃዎች በሚገባ ለመረዳትና ከራሳችን ጋር ለማዋሐድ በተግባር ላይ ማዋል አለብን። ይህም ብቻ ሳይሆን፣ ጥቅምና ጉዳታቸውን እያስተዋልን፣ ደጋግመን ማጥናት ይኖርብናል። በዚህም ውጤታማ ለመሆን በማስታወሻዎች መመዝገብ ወይም በካሌት መቅረጽ ይጠበቅብናል።

መልመጃ 4

ከሚከተሉት ርእሶች መካከል የሚያመቻችሁን በመምረጥ፣

- ሀ. ርእሱን የሚያዳብረ መረጃዎችን ከተሰዩ ምንጮች ሰብስቡ።
 - ለ. ሰይታችሁ ያወጣችኋቸውን መረጃዎች በተለያዩ መንገዶች አደራጁቸው።
1. የትምህርት ቤታችሁ አመሠራረት ታሪክ፤
 2. የጥገት ሳምን ጤንነት እንዴት መንከባከብ ይቻላል?
 3. ማር አዘውትሮ መመገብ ስጤንንነት ምን ጥቅም አለው?

11.3 ኋላቀር አስተሳሰብና አመለካከት

- አንዳንድ ሰዎች በማዳበሪያ የለማ እህል በ ረከት የለውም ሲሉ ይደመጣሉ፤ ይህ አስተሳሰብ ትክክል ይመስላችኋል? ለምን?
- በአካባቢያችሁ የሚነገሩ ኋላቀር አባባሎችን ዘርዝሩ።
- በአካባቢያችሁ ኋላቀር ብላችሁ የምትገነዘቧቸውን አስተሳሰቦች እንዴት ማስወገድ ይቻላል? በማስወገዱ ሂደት የእናንተስ ሚና ምን ሊሆን ይችላል?

ኋላቀር አመለካከት በጭፍን አስተሳሰብ ላይ የተመሠረተ ልማድ ነው። በኋላቀር አመለካከት ከተመራን ለምናደርገውም ነገር ሆነ ለምናከናውነው ተግባር አሳማኝ ምክንያት የለንም። ልማዱ ለብዙ ጊዜ አብሮን የኖረ ሊሆን ይችላል። በመሆኑም ሳይንሳዊና ዘመናዊ አስተሳሰብን እንዳንቀበል ያደርገናል።

በማይጨበጡ ግምቶችና እምነቶች እንድንገዛ ይገፋፋናል። ለምሳሌ «የሸክላ ሥራ ለምን የተወሰኑ ቡድኖች ሙያ ብቻ ሊሆን ቻለ?» ብንባል ተጨባጭ መልስ የለንም። «ሴት ብታውቅ በወንድ ያልቅ» የሚለው አባባል አብሮን ስለኖረ እኛም በጭፍን እንናገረው ይሆናል። «ለምን?» ለሚል ጥያቄ ግን ሳይንሳዊ ምላሽ ሊቀርብ አይችልም።

ኋላቀር አመለካከቶች በልዩ ልዩ መልኮች ይከሰታሉ። አንዳንዶቹ በምሳሌያዊ ንግግሮችና በቃላዊ ግጥሞች ውስጥ ይገኛሉ። ሌሎቹ በተግባር የሚገለጹና ጤንነትንም የሚጎዱ ናቸው። ጤናን ከሚጎዱት መካከል የሴት ልጅ ግርዛትና ጉሮሮን ማስቧጠጥ ይጠቀሳሉ። በእምነት መልክ የሚታዩም አሉ። «የሰው ቡዳ አስ» ብሎ ማመን አንዱ ኋላ ቀር አስተሳሰብ ነው። በአንድ በኩል «ቡዳ» የተባለውን ሰው ማሳበራዊ ደኅንነት የሚጎዳ ነው። በሌላ በኩል ደግሞ ሰዎች ሰዎችን በመፍራት በጭንቀት እንዲሰቃዩ ያድርጋል።

ኋላቀር አመለካከት ያለው ሕዝብ ዕድገቱ አይፋጠንም። ምክንያቱም ጠቀሜታ ያላቸው ነገሮች እንዲወገዱ ይደረጋል። ጎጂ የሆኑት ግን ይበረታታሉ። ይህ ደግሞ ዕውቀት እንዳይስፋፋ

ያደርጋል። ስለዚህ አዲሱ ትውልድ ኋላቀር አስተሳሰቦችንና አመለካከቶችን ሊያስወግዳቸው ይገባል።

መልመጃ 5

በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ ተወያዩ።

1. ኋላቀር አስተሳሰቦች በአካባቢያችሁ ነዋሪዎች ላይ ምን ጉዳት ሲያስከትሉ ይችላሉ?
2. ሳይንስና ቴክኖሎጂ ሲዳብር ኋላ ቀር አስተሳሰቦች ይወገዳሉ ወይስ ይቀጥላሉ? ለምን?

11.4 የንባብ ባሕል

ሥዕል 11.5 መጽሐፍን በማንበብ ሳይንስዎ አስተሳሰብን ማዳበር

- በሥዕሉ ላይ የምትመለከቷቸው ልጆች ምን እያደረጉ ነው?
- እንደነዚህ ልጆች አንባቢ መሆን ምን ጥቅም ያስገኝ ይመስላችኋል?
- ንባብና ዕውቀት ምን ግንኙነት አላቸው ትላላችሁ?

ንባብ በወረቀት ወይም በሌላ ዝርግ አካል ላይ በሆሎያት ተጽፎ የቀረበን ሐሳብ መቅሰሚያ መንገድ ነው። የሚቀሰመውም ነገር መረጃን የሚሰጠን፣ ዕውቀታችንን የሚያስፋልንና የሚያዝናን ሊሆን ይችላል።

ገና ከልጅነታችን ጀምረን የንባብ ልምዳችንን ማሳደግ ይገባናል። ከጨቅላ ዕድሜያችን ጀምረን እንድንጎበዝ መጸሐፍትን አዘውትረን ማንበብ ይኖርብናል። በንባብ አማካኝነት ዕውቀታቸውን አዳብረው ከፍተኛ ደረጃ ላይ የደረሱ ሰዎች አሉ። ለምሳሌ በሀገራችን እንደነ ከበደ ሚካኤል፣ ይልማ ዴሬሳ፣ ጸጋዬ ገብረ መድኅንና ሌሎችም ግለሰቦች «ታላላቅ ሰዎች» መሆን የቻሉት ገና ከልጅነታቸው ጀምረው የንባብ ልምድ ስለነበራቸው ነው።

መልመጃ 6

የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. ጠንክረው በማንበብና በመማር ከትልቅ ደረጃ ላይ የደረሱ በሕንጻቸው ወይም በሀገር ደረጃ የሚታወቁ ሰዎችን ስም ከሚያውቁ ሰዎች ጠይቃችሁ ወይም ከጽሑፍ ላይ ስንብባችሁ መረጃ አሰባስቡ። ከዚያም እነዚህ ሰዎች ስንብባቸውና ስህገራቸው ምን እንደሰሩ ሰክፍል ያደኝቻችሁ አቅርቡ።
2. ቀጣዩን ገጥም በሚገባ ስንብብና ከግርጌው የሚመጡትን ጥያቄዎች መልሱ።

ሥዕል 11.6 የዕውቀት ምንጭ ከሆኑት ውስጥ መጽሐፍት አንዱ ናቸው

መጽሐፍ ወዳጁ

ጥናት የወለዳት፣ ሳይንስ ያሳደጋት፣ ፈላስፎች ሽልመው፣ ምሁራን ያስጌጧት፣ ስለክብሯ ብዛት፣ ሰዎች የማሉላት፣ አለችኝ ፍቅረኛ፣ መጽሐፍ የሚሏት። የምሁራን ዳኛ፣ የጥበብ መስካሪ፣ እንዳባት አለኝታ፣ እንደናት መካሪ፣ የድንቁርና መርዝ፣ የጨለማ ባትሪ፣ ገስግስሽ ነይልኝ፣ መጽሐፌ ላንብብሽ፣ ውስጤ አንቺን በማጣት፣ እንዳይራብብሽ፣ ልንገርሽ አድምጪኝ፣ ሆነሽ ካጠገቤ፣ መንፈሴ ተጠማ፣ ተራበልሽ ልቤ፣ ድረሽ መጽሐፌ፣ የአእምሮ ቀለቤ። የጥናት መብራቴ፣ የሳይንስ ወዳጅ፣ ስሄድ በመንገዴ፣ ስቀመጥ በደጄ፣ አጋር መጽሐፌ፣ አትለይኝ ከጄ። ውዲ መጽሐፌ፣ አንቺን ያነበበ፣ አእምሮው ዳበረ፣ ዕውቀት ተመገበ፣ ልቡ ተስፋ አገኘ፣ መንፈሱ ጠገበ።

- ሀ. መጽሐፍ እንዴት እንደ ባትሪ ሊታይ ይችላል?
- ለ. መጽሐፍ ድንቁርናን የሚገል መርዝ እንደሆነ መገለጹ ልክ ነው? ለምን?
- ሐ. ባጠቃላይ ስትመለከቱት፣ መጽሐፍ ማንበብ ምን ምን ጥቅሞች አሉት?

11.5 የትምህርት አጠናን ዘዴ

- ትምህርታችሁን ማጥናት ከመጀመራችሁ በፊት ምን ዓይነት ዝግጅት እንደምታደርጉ ለክፍል ያደኝቻችሁ አስረዱ።
- ትምህርታችሁን ማጥናት ከጀመራችሁ በኋላ ላስ የጥናት ተግባራችሁን እንዴት ታከናውናላችሁ? ጥናታችሁን ካጠናቀቃችሁ በኋላ ምን ታደርጋላችሁ?

ትምህርትን በሚገባ ማጥናት ብዙ ጥቅሞች አሉት። ጥሩ ውጤት በማምጣት ከክፍል ወደ ክፍል ማለፍ የምንችለው በጥልቀት ስናጠና ነው። በሚገባ አጥንተን በትምህርታችን ከፍ ወዳለ ደረጃ ከደረስንም መምህር፣ መሐንዲስ፣

ግንቦኛ፣ ሠዓሊ ወዘተ በመሆን ራሳችንን፣ ቤተሰባችንን፣ ማሕበረሰባችንና ሀገራችንን ልናገለግል እንችላለን።

ስናጠና ጥናታችንን በተዋጣ ሁኔታ ለማከናወን የሚያስችሉንን ዘዴዎች መከተል ይገባል። አስቀድመን አመቺ የጥናት ጊዜና ጸጥታ ያለው ቦታ መምረጥ ያሻል። ጥናታችንን ስንጀምር ደግሞ ጠቃሚ ሐሳቦችን በማስታወሻ ማስፈር ጥሩ ነው።

የምናጠናውን ትምህርትም ከራሳችንና ከአካባቢያችን ሁኔታ ጋር ማመሳከር አስፈላጊ ይሆናል። የሐሳቡንም እውነትነት መመርምር ይገባል። በመጨረሻም ንድፈ ሐሳቡን በቃል መሸምደድ ሳይሆን፣ እንዴት አድርገን በሥራ ላይ ልናውለው እንደሚገባን ማሰብ አለብን።

ያኔ ያጠናነው ዕውቀት ተጨባጭነት ይኖረዋል፣ ጥናታችንም ግቡን መቷል ማለት ነው።

መልመጃ 7

ለሚከተሉት ጥያቄዎች ተገቢውን ማብራሪያ በማቅረብ መልሱ።

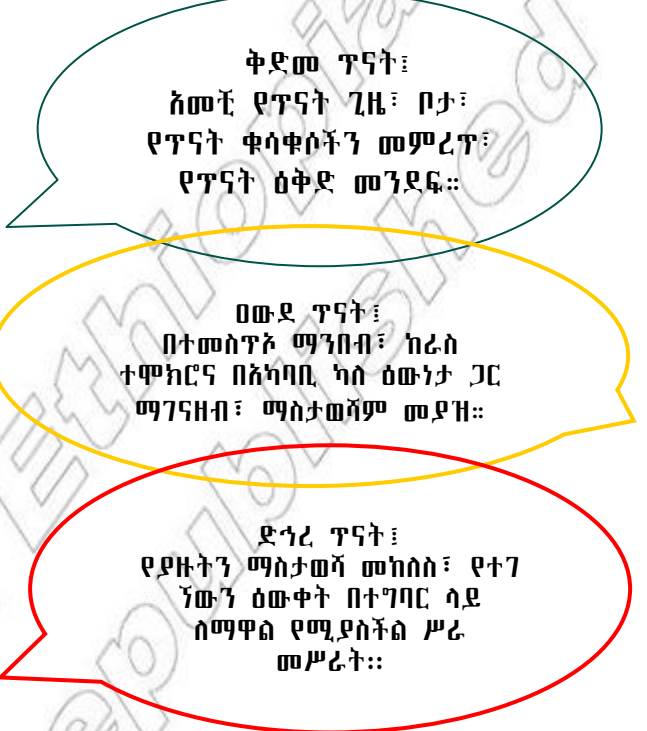

1. የጥናት ጥቅም ምንድነው?
2. አንድ ተማሪ በሚከተሉት የጥናት ደረጃዎች ላይ ምን ማድረግ አለበት?
 ሀ. በቅድመ ጥናት ወቅት፣
 ለ. በወደ ጥናት ወቅት፣
 ሐ. በድኅረ ጥናት ወቅት።
3. በጥናት ወቅት ማስታወሻ መያዝ ጥቅሙ ምንድነው?
4. ማስታወሻ ስንደዝ ምን ዓይነት ዘዴ መክተል አለብን?
5. ጥናታችን በትክክል ግቡን መቷል የሚባለው መቼ ነው?

የቡድን ሥራ

ጥናት የራሱ የሆነ የሂደት ቅደም ተከተል ይኖረዋል። ሂደቱም «ቅድመ ጥናት» «ወደ ጥናት» እና «ድኅረ ጥናት» የሚባሉ ደረጃዎች ያሉት ነው። ቀጥሎ የቀረበው ሥዕላዊ መግለጫ

ለጫ ስለነዚህ የሂደት ደረጃዎች አጭር ማስገንዘቢያ ይሰጣችኋል። መግለጫውን ልብ በሉና ጥናት እንዴት ሊከናወን እንደሚችል በቡድን ተወያዩበት።

በተለይ በትምህርት ጥናት ውስጥ ማስታወሻ መያዝ በጣም አስፈላጊ ነው። ቀጥሎ ባሉት ሳጥኖች ውስጥ የምትመለከቷቸው ነጥቦች የጥናት ማስታወሻ በመያዝ ሂደት ውስጥ ወርቃማ ሕጎች የሚባሉ ናቸው። እስቲ በቡድን እየሆናችሁ ምንነታቸውንና አስፈላጊነታቸውን ተወያዩባቸው።

አዘውትሮ ማስታወሻ መያዝ

ነጥቦችን መክለስ

በሐሳብ እየተሳተፉ ማንበብ

የምዕራፍ ማጠቃለያ

ዕውቀት ከተሰደደ ምንጮች የሚገኝና ራሳችንን እንዲሁም አካባቢያችንን ለመሰወጥ የሚያስችሉን መሣሪያ መሆኑን ተገንዝባችኋል። ይህም ዕውቀት ከትምህርት ቤት፣ ከንባብ፣ አካባቢን ከመመልከት ሲገኝ እንደሚችል ተመራችኋል። ገጂ ልማዶችን በተመለከተም ያነሳነው ነጥብ በጣም ጠቃሚ ቀም ነገሮችን አስጨብጣችኋል። ሳይንሳዊና ተጨባጭ ባልሆኑ ጭፍን ግምቶችና ልማዶች መመራት ለኋላቀር አስተሳሰብ ተገዥ ያደርጋል። አስተሳሰባችን ኋላቀር በሆነ ቁጥር ደግሞ ራሳችንን ለመሰወጥና አካባቢያችንን ለማልማት አንችልም። ከዚህም አልፎ ኋላቀር አስተሳሰብ በጤና ሳይም ጉዳት ሲያደርስ ይችላል።

ጥናት የቅድመ ዝግጅት፣ የዐውደ ጥናትና የድኅረ ጥናት ደረጃዎች አሉት። ቅድመ ጥናት ለጥናት የሚያስፈልጉ ነገሮችን ማመቻቸትን የሚያካትት ነው። ዐውደ ጥናት በአንድ በተወሰነ ጊዜ ውስጥ ተቀምጠን የምናጠናበት ጊዜ ሲሆን፣ እሱም ከፍ ያለ ጸጥታን ይሻል። የድኅረ ጥናት ደረጃም ያጠናነውን ትምህርት ፍሬ ሐሳቦች አሰባስቦንና አደራጅተን መያዛችንን የምናረጋግጥበት ነው።

እንግዲህ በትምህርቱ ውስጥ ሁሉንም ፍሬ ነገሮች በጥንቃቄ እየተመለከታችሁ እንደመጣችሁና እነዚህን ዋና ዋና ነጥቦች እንደጨበጣችሁ እንዲሁም የተሻለ ዕውቀት እንደቀሰማችሁ ይታመናል። ነገር ግን ብዙ ዕውቀት ማግኘታችሁ በራሱ በቂ አይደለም። ይልቅስ የተማራችሁትን ፍሬ ነገር በሥራ ሳይ ለማዋል ጥረት ማድረግም ይጠበቅባችኋል። ዕውቀትን በበለጠ ለመቅሰምና ገጂ የሆኑ ልማዶችንና አስተሳሰቦችን ለመዋጋት ከባድ አደራ አሰባችሁ።

ቁልፍ ቃላት

- ዕውቀት፡** ነገሮችንና ሁኔታዎችን በብቃት ለመረዳት የሚስችል ብቃት።
- መረጃ፡** ስለጉዳዮች ሰማወቅ የሚሰበሰብ ጥሬ ሐሳብ።
- ጥናት፡** ዕውቀትን በሚገባ ስመጨበጥ ጽሑፋዊ ወይም ሌሎች የመረጃ ፍንጮችን የመፈተሽ ዘዴ።
- ኋላቀር አስተሳሰብ፡** በትምህርት ያልተደገፈ፣ በጭፍን የሚታመን ወይም በልማድ ላይ ብቻ የተመሠረተ ጎታች አመለካከት።
- ዐውደ ጥናት፡** በጥናት ሂደት ላይ እያለን የሚስተዋል ወይም የሚከናወን ሁኔታ።
- ድኅረ ጥናት፡** ጥናታችንን ስናጠቃልል የምናከናወናቸው ተግባራት።

የምዕራፍ የክስሳ ጥያቄዎች

ቀጥሎ የቀረቡትን የክለሳ ጥያቄዎች በደብተራችሁ ላይ ገልብጣችሁ ሥሩ።

I. የሚከተሉት ዓረፍት ነገሮች ትክክል ከሆኑ «አውነት» ስህተት ከሆኑ «ሀሰት» በማለት መልሱ።

1. ተጨማሪ ዕውቀት ለማግኘት ጋዜጦችንና መጽሔቶችን ማንበብ ጥሩ ነው።
2. ጉብኝት የመዝናናት እንጂ የዕውቀት ማግኛ ዘዴ ሊሆን አይችልም።
3. ውጤታማ ነጋዴ ለመሆን የተሻለ ዕውቀት ያስፈልጋል።
4. ልዩ ልዩ ነገሮችን በትኩረት በመመልከት ዕውቀትን ማዳበር ይቻላል።
5. የሰው ልጆች አስተማማኝ ዕውቀት የሚያገኙት መጻሕፍትን በማንበብ ብቻ ነው።

II. በ “ሰ” ሥር የተዘረዘሩትን በ“ሀ” ሥር ካሉትጋር አዛምዱ።

ሀ

ሰ

1. ዐውደ ጥናት፤	ሀ. ሬዲዮ፣ ቴሌቪዥን፣ መጻሕፍት።
2. ዋናው የዕውቀት ምንጭ፤	ለ. የጥናት ቁሳቁሶችን መምረጥ።
3. ኋላቀር አመለካከት፤	ሐ. ታላላቆችን ማክበር።
4. የመረጃ ምንጮች፤	መ. የሴቶችን ሥራ ወንዶች መሥራት የለባቸውም።
5. ቅድመ ጥናት፤	ሠ. ትምህርት በትኩረት የሚነበብበት ሂደት።
	ረ. ትምህርት ቤት።

III. የሚከተሉት ጥያቄዎች ትክክለኛውን መልስ ምረጡ።

1. ኋላቀር አስተሳሰቦች እየተዳከሙ ሊሄዱ የሚችሉት መቼ ነው?
 - ሀ. በትምህርታችን እየጎለበትን ስንሄድ፤
 - ለ. ሳይንስና ቴክኖሎጂ ሲዳከም፤
 - ሐ. ባሕላችንን ትተን የፈረንጆችን ባሕል ስንማር፤
 - መ. ለ እና ሐ።
2. አስተማማኝ የዘመናዊ ዕውቀት ምንጭ የቱ ነው?
 - ሀ. ትምህርት ቤት፤
 - ለ. መኖሪያ ቤት፤
 - ሐ. በአካባቢያችን ያሉ የሀገር ሽማግሌዎች፤
 - መ. ለ እና ሐ።
3. ከሚከተሉት መካከል መረጃ ሊያቀርብልን የሚችለው የትኛው ነው?
 - ሀ. ጋዜጣ፤
 - ለ. ሬዲዮ፤
 - ሐ. ቴሌቪዥን፤
 - መ. ሁሉም መልስ ይሆናሉ።

- 4. በጥናት ጊዜ ማስታወሻ የመያዝ ጥቅም ምንድነው?
 - ሀ. ያነበብነው ሐሳብ ወዲያው እንዳይረሳን ለማድረግ፤
 - ለ. ስናነብ ያልገባን ነገር ካለ ከሰዎች ጋር ለመወያየትና ለመረዳት፤
 - ሐ. የእጅ ጽሑፋችንን ለማሻሻል፤
 - መ. ሀ እና ለ፡፡

- 5. ከሚከተሉት መካከል ጎጂ አስተሳሰብ ያልሆነው የትኛው ነው?
 - ሀ. ገላን አዘውትሮ መታጠብ ለቆዳ ድርቀት ይዳርጋል፤
 - ለ. በቤት ውስጥ ሴት ልጆች የሚሠሩትን ሥራ ወንዶቹም ማገዝ አለባቸው፤
 - ሐ. ባህላዊ ድርጊቶችን ሁሉ መደገፍ ተገቢ ነው፤
 - መ. ወንዶች የሚሠሩትን ሥራ ሴቶች ሊሠሯቸው አይችሉም፡፡

IV. ከታች የተዘረዘሩት ጉዳዮች ጠቃሚ ከሆኑ «ገንቢ» ጎጂ ከሆኑ ደግሞ «ኋላቀር» እድሳችሁ በባዶ ቦታው ላይ «✓» ምልክት አድርጉ፡፡

ዝርዝር ጉዳዮች፤

ገንቢ ኋላቀር

ምሳሌዎች፤

- ሀ. ጉሮሮ ማስባጠጥ፤
- ለ. በሽታውን የደበቀ መድኃኒት የለውም፡፡

✓ ✓

1. መተዳደሪያ ላጡ ሰዎች ምጽዋት ከመስጠት ይልቅ የሥራ ዕድል፣ መፍጠር፡፡
2. የሸክላ ሥራ ጠቃሚ መያዝ አይደለም፡፡
3. ሕጻናት ሲታመሙ ወደሐኪም ቤት መውሰድ፡፡
4. መማር፣ መማር አሁንም መማር እናትና አባትን ማክበር፡፡
5. ሴት ልጅን ማስገረዝ፡፡
6. በሰው ርዳታ ከመተማመን ይልቅ ተፍጨርጭሮ ራስን መቻል፡፡

V. የሚከተሉትን ጥያቄዎች ባሻገሩ መልሱ፡፡

1. ዕውቀት ለማግኘት የሚረዱን ምን ምን ዓይነት ምንጮች አሉ?
2. በጥናት ጊዜ አዘውትሮ ማስታወሻ መያዝ ለምን ይጠቅማል?
3. ስናጠና በተሳታፊነት ማንበባችንን እንዴት ተግባራዊ ልናደርግ እንችላለን?